

Stockholm
2017-01-31

Vår referens
Daniel Wiberg

Dnr
N2016/06470/FF

Yttrande över remiss: Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet (SOU 2016:72)

Entreprenörskapskommitténs uppdrag har varit att se över förutsättningarna för att starta, driva, utveckla och äga företag i Sverige. Betänkandet innehåller förslag på åtgärder som kan stärka näringsklimatet, främja entreprenörskap och innovationer, underlätta kompetensförsörjningen och förbättra möjligheterna för företagande.

Företagarna delar de bedömningar som utredningen gjort och tillstyrker i stort sett samtliga förslag, Del 1. Företagarna instämmer även i behovet av ökade möjligheter för livskraftiga företag att få en andra chans, och tillstyrker de förslag som syftar till att underlätta och skapa förutsättningar för fler och mer framgångsrika företagsrekonstruktioner, Del 2. Företagarna vill även särskilt understryka vikten av grundläggande ramvillkor så som skattesystemets uppbyggnad, företagens kompetensförsörjning och de svenska arbetsgivarkostnaderna som direkt avgörande för svensk konkurrenskraft och entreprenörskap.

Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet, Del 1

Internationella jämförelser visar att det svenska företagsklimatet relativt sett är mycket bra. Detta har betalat sig i form av högre ekonomisk tillväxt och ekonomisk stabilitet jämfört med andra OECD-länder.

För att fortsatt förbättra förutsättningarna för långsiktig tillväxt är satsningar på att förbättra företagsklimatet viktiga. Insatser för ett förbättrat företagsklimat bör dock vara generella. En generell företagspolitik innebär att olika typer av företag behandlas lika, dvs. ramvillkoren för företagande bör principiellt vara desamma för olika kategorier av företag. En politik för entreprenörskap handlar inte heller enbart om att stödja små- och medelstora företag utan att om att skapa en dynamisk ekonomi. En näringspolitik baserad på aktivt och dynamiskt entreprenörskap måste därför innefatta såväl existerande som nya företag.

De institutioner och regler som omger entreprenörskap och innovation och därmed utgör företagsklimatet skapar utöver möjligheter till företagande även direkta och indirekta kostnader. Dessa kostnader bör vara så låga som möjligt för att inte avleda företagens resurser från mer produktiva ändamål. Tydliga och enkla regelsystem kan bidra till detta genom att hindren för nyetableringar och företagens expansionsmöjligheter görs så låga som möjligt.

Kapitel 2 Värld i förändring – hur väl anpassade är de svenska ramvillkoren?

Svenska företag utsätts för allt starkare konkurrens och internationella jämförelser pekar på att det behövs reformer på en rad områden.

Ramvillkor som skatter och skattesystemets utformning är avgörande för incitamenten till företagande och arbete

När Entreprenörskapskommittén tillsattes våren 2014 var det med ett brett uppdrag att se över det svenska företagsklimatet, inklusive skatter och sociala avgifter. Det hänger ihop naturligt och har stor betydelse för möjligheten och viljan att engagera sig i eget företagande. Regeringens beslut att ta bort skatter och sociala avgifter från utredningen framstår som särskilt märkligt då dessa faktorer framhålls som problemområden av tunga instanser som OECD och Världsbanken. Även Företagarnas egna undersökningar visar återkommande att skatter utgör ett betydande tillväxthinder för mindre och växande företag. Sveriges konkurrenskraft är beroende av att det startas och utvecklas företag, men också av att framgångsrika företagare väljer att stanna kvar i stället för att söka sig till länder med större förståelse för entreprenörskap.

Att starta och utveckla företag, ta ansvar för personal och investeringar kräver engagemang, hårt arbete och ekonomiskt risktagande. Framgångsrika företagare har gott om alternativ till att driva företag. De kan få, eller har kanske redan, intressanta jobb med bra lön och säkra villkor. Det behövs konkreta åtgärder som gör det möjligt för fler att välja eget företagande framför anställning, att utveckla sitt företag och att anställa. Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive socialavgifter tillhör de stora kostnadsposterna för många företag och påverkar direkt lönsamheten och risken med att driva företag. Utan dessa grundförutsättningar blir det svårt för företagare i små och medelstora företag att ta till sig näringspolitiska satsningar. Regeringen måste helt enkelt börja se personerna bakom företagen, risktagande genom eget företagande måste löna sig.

För att skapa en förbättrad balans mellan risk och förväntat utfall av eget företagande bör skattesystemets utformning ha ett innovations- och entreprenörskapsperspektiv. Centralt för detta är att ägarskatterna sänks för mindre och växande företag. Skärpningar, ökad regelkomplexitet och skattehöjningar bl.a. genom förändringar av 3:12-reglerna vore i detta avseende helt fel väg att gå. Dessutom bör beskattning av incitamentsprogram, t.ex. personaloptioner kunna användas mer konstruktivt. Detta är i huvudsak den kritik och de förslag till reformer som först fram inom skatteområdet av en rad näringslivsaktörer utöver Företagarna bl.a. Svenskt Näringsliv, Entreprenörskapsforum, samt Institutet för Näringslivsforskning.

Skattesystemet anses även administrativt betungande av många företagare. De administrativa kostnaderna i samband med regelbördan inom skatteområdet har trots detta ökat under senare år enligt Riksrevisionens granskning (RiR 2012:6). Två konkreta exempel är att företagen har upplevt införandet av kassaregister som mer betungande än personalliggare, samt att företagets kostnad för att anpassa sina system till omvänd skattskyldighet för moms upplevs som en administrativ kostnad.

Höga marginalsatser på arbete kan också ha en negativ inverkan på viljan att bli entreprenör, men framförallt på viljan för en entreprenör att expandera verksamheten. En expansion som sker genom t.ex. nyanställningar eller betydande investeringar är förknippad med en ekonomisk risk. Denna risk ställs emot de eventuella intäkter entreprenören kan få om expansionen lyckas. De negativa effekterna av höjda skatter på entreprenörskap och

arbete verkar vara särskilt synliga på snabbväxande företag. En förklaring kan vara att risktagandet upplevs som för stort i eget företagande jämfört med att vara anställd.

Vi hoppas att regeringen snart kommer återkomma med nya förslag som stärker möjligheterna och viljan hos individer att bli företagare och som gör det möjligt för företag att växa och anställa. Enkla och tydliga skatteregler är en grundförutsättning.

Globalisering och de svenska ramvillkoren

Företagarna delar de bedömningarna om görs i kapitel 2. I synnerhet gäller detta **(2.2)** och vikten av att Sverige även fortsatt verkar kraftfullt för frihandel och en fördjupad inre marknad. Även bedömningen **(2.3.1)** att regeringen bör ha beredskap för att framtidens försörjning strukturer kan komma att se radikalt annorlunda delas av Företagarna. Redan idag ser vi tydliga tecken på strukturomvandling i den svenska arbetsmarknaden med ökad rörlighet mellan olika typer av verksamheter och inkomstkällor. Ett ökat deltidsföretagande är redan idag ett faktum inom en rad sektorer och yrken. Detta medför långtgående konsekvenser för trygghetssystem och arbetsmarknadsregleringar. Flexibilitet i trygghetssystem och ökad förståelse för mindre företags villkor är avgörande för en fortsatt omställning. Detta gäller inte minst socialförsäkringens utformning **(2.3.2)**.

(2.3.3) Sveriges konkurrenskraft är beroende av högproduktiv arbetskraft och förmåga till utveckling och omvandling i näringslivet för att stå sig i globala konkurrensen. Samtidigt är det redan idag dyrare att producera i Sverige eftersom arbetskraftskostnaden är relativt sett mycket hög. Det är helt enkelt dyrt att anställa i Sverige. Denna kostnad ökar nu dessutom som en följd skattehöjningar på arbete och förslag till skattehöjningar på företagande. Att långsiktigt försvaga svenska företags konkurrenskraft genom höga skatter på arbete och företagande är inte förenligt med en hållbar närings- och sysselsättningspolitik samtidigt som det försvårar svenska företags kompetensförsörjning.

Företagarna delar även bedömningen **(2.3.4)** att regeringen bör verka för stärkt konkurrens och enklare marknadsinträde. I synnerhet gäller detta behovet av att ge Konkurrensverkets ökade befogenheter vid tillämpning av reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet, samt en stärkt utmaningsrätt för privata företag gentemot offentliga verksamheter.

Företagarna tillstyrker utredningens förslag om att intensifiera arbetet med regelförenkling samt stärka och säkerställa regelrådets mandat **(2.3.5)**. Regelrådets nuvarande placering inom Tillväxtverket är enligt företagarna menlig för rådets oberoende och mandat. Under mandatperioden 2006–2010 inledde den dåvarande regeringen en satsning på att förenkla regelverken för företag. Ett centralt delmål var att minska företagets administrativa kostnader, till följd av statliga regelverk, med 25 procent till 2010 (numera förlängt till 2012). Riksrevisionens finner i en granskning att de administrativa kostnaderna minskade något, men långt ifrån uppställt mål. På flera områden, såsom det för företagandet centrala skatteområdet, har de administrativa kostnaderna tvärtom ökat. Riksrevisionen konstaterade att Regelrådets mandat bör breddas och stärkas, en bedömning som Företagarna delar. Regelrådets oberoende och mandat bör stärkas med uppdrag att analysera såväl direkta som indirekta konsekvenser av nya regleringar. Regelrådet bör ha mandat att återremittera regleringar som för med sig stora samhällsekonomiska kostnader. Regleringar som inte används eller blivit obsoleta bör rensas ut genom att myndigheterna åläggs att med jämna mellanrum gå igenom regelmassan och föreslå minskningar och förenklingar.

Företagarna tillstyrker också inrättandet av en "Entreprenörsombudsman" (EO) förutsatt att denna funktion får ett tillräckligt tydligt mandat för att granska och bedöma hur närings-

och finanspolitiken påverkar Sveriges konkurrenskraft och i synnerhet mindre och växande företags möjligheter i termer av lönsamhet, jobbskapande och tillväxt.

Det som efterfrågas är en funktion som dels är länken mellan entreprenörerna och regering, dels har ett mer övergripande perspektiv och bevakar olika policyområden som berör entreprenörskap för att inte marknadstillträde, produktivitet och innovation ska hämmas.

Företagarna föreslår att Regelrådets oberoende i första hand ska tydliggöras och att en eventuell EO kan samverka med eller kopplas till rådet. EO:s mandat bör vara brett och omfatta fler frågor än regleringar. Uppdraget bör inkludera den politik som påverkar enskilda entreprenörers möjligheter och incitament till företagande. En EO kan samverka med regelrådet i uppdraget att granska tydligheten i de ekonomiska propositionerna samt kvaliteten i de underlag som regeringen baserar sina bedömningar på. Slutligen bör en EO verka för en ökad offentlig diskussion i samhället om den ekonomiska politiken. Finanspolitiska rådet kan i detta avseende tjäna som ett gott exempel. Finanspolitiska rådet är en myndighet. Ledamöterna deltar i samhällsdebatten med sina egna synpunkter och bistås av ett kansli. En oberoende resurstilldelning är således enligt Företagarna avgörande både för att stärka regelrådets ställning och för ett eventuellt inrättande av en EO.

Företagarna instämmer i utredningens bedömning av problemen på bostadsmarknaden **(2.3.6)**. Problemen är på sina håll så omfattande att de försvårar de svenska företagens förutsättningar till rekrytering och därmed sysselsättning och tillväxt. Företagarna anser att lösningen på de bostadspolitiska utmaningarna inte är mer centralistisk styrning och statliga initiativ utan tvärtom ett mer marknadsorienterat – incitamentsstyrt – system för byggande och boende. Plan- och bygglagen i kombination med miljöbalken har vuxit genom ständiga tillägg och blivit en vildvuxen lag, som försvårar, fördyrar och ibland förhindrar investeringar och långsiktig planering i kommuner och för byggföretag. Enligt Företagarnas uppfattning måste den föråldrade plan- och byggprocessen reformeras. Även skattesystemet behöver ses över för att öka rörligheten på bostadsmarknaden och för att öka de kommunala incitamenten för nybyggnation.

Företagarna delar också utredningens bedömning att regeringen bör verka för att Sverige ska kunna behålla en position som ledande IT- och delningsekonomi. Regering och myndigheter måste se över institutioner och föråldrad reglering. Återigen är förenklingen av komplicerade regelsystem och ökad flexibilitet för individer att påverka sina trygghets- och välfärdssystem, inkl. pensioner och sjukvård avgörande.

(2.4.7) Tillstyrks, se även kommentarer om stärkt Regelråd och EO med oberoende, utökat mandat och förbättrad analyskapacitet (kansli).

Kapitel 3 Hur kan livskraftiga företag i ekonomisk kris ges en andra chans?

Eftersom risktagande och möjligheterna att starta nya verksamheter är avgörande för att få fler framgångsrika företagare måste de direkta och indirekta kostnaderna vid misslyckanden begränsas. Möjligheterna att reorganisera och rekonstruera bolag som hamnat i tillfälliga ekonomiska svårigheter måste underlättas i stället för att genom hårda insolvensregler leda till utslagning. Incitamenten till att våga satsa på eget företagande blir annars små eftersom de personliga riskerna med ett eventuellt misslyckande är för stora.

(3.6) Tillstyrks. Företagarna delar de bedömningar som utredningen gjort samt tillstyrker de förslag som ges i kapitel 3 och som syftar till att öka möjligheterna för livskraftiga företag att få en andra chans, samt till att underlätta och skapa förutsättningar för fler och mer framgångsrika företagsrekonstruktioner.

Företagarna tillstyrker förslaget **(3.2)** om att tillsätta en utredning med uppdrag att slopa det skatterättsliga företrädaransvaret. Utgångspunkten är, och måste vara, att aktieägare och företrädare för aktiebolag inte svarar personligen för bolagets förpliktelser. Missbruk ska motverkas, men måste avvägas mot risken att minska benägenheten att starta, driva och utveckla företag, alltså att våga ta risker. Aktiebolagslagen har också regler om personligt betalningsansvar för företrädare. Dessa regler kan användas av alla borgenärer – även Skatteverket. De innehåller tidsfrister som ger företagaren en realistisk möjlighet att försöka rädda bolaget, samtidigt som borgenärernas intressen skyddas.

Proportionerligt och relevant kravställande, rimlig administrativ hantering och rimlig storlek på upphandlingarna är faktorer som är av väsentlig betydelse för de små företagens möjligheter att delta i offentlig upphandling. En ökad medvetenhet och ett utvecklat förhållningssätt vid utformandet av upphandlingarna bör därför på olika sätt uppmärksammas och uppmuntras **(3.4)**. För att inte avskräcka små företag från offentlig upphandling på grund av stor administrativ börda är det viktigt att hitta procedurer som så långt möjligt minimerar den administrativa kostnaden för företagen. Företagarna vill även uppmärksamma att strikta kvantitativa krav, som exempelvis omsättningskrav, kan innebära hinder för nystartade företag och att man därför även måste vara öppen för andra sätt för företag att styrka sin ekonomiska ställning.

Kapitel 4 Samhällsutmaningar måste mötas med entreprenörskap och innovation

(4.2) Tillstyrks. De små företagen svarar för 55 procent av den totala omsättningen och närmare hälften av totalt antal anställda inom den privata vård- och omsorgssektorn. I 19 av 21 län svarar småföretagen för mer än 60 procent av den totala omsättningen i privata vård- och omsorgsföretag. De små företagen utgör alltså en betydande del av den privata marknaden och är av central betydelse för verklig mångfald och valfrihet.

En mer prestationsbaserad anslagstilldelning kan bidra till tydligare länkar mellan ersättning och resultat/kvalitet och bör omfatta hela vårdkedjan. Detta skapar också bättre förutsättningar för små företag som bidrar med innovation och strukturomvandling till hälsa-, vård- och omsorgssektorn. I detta avseende är också rimligt kravställande och konkurrensneutrala villkor mellan alla utförare, inklusive kommunens egen verksamhet, av mycket stor betydelse.

(4.3) Tillstyrks. En snabbare arbetsmarknadsintegrering är enligt företagarna avgörande både för att framgångsrikt möta samhällsutmaningarna till följd av migration och problemen med kompetensförsörjning i mindre och växande företag. Se även kommentarerna till förslag **2.3.6**.

Företagarna tillstyrker även de förslag **(4.5)** som syftar till att underlätta omställning mot klimatvänlig och resurseffektiv produktion. Avgörande för framgångsrik omställning är samverkan med näringslivet och i detta är positiva incitament snarare än sanktioner framgångsrika verktyg. Offentlig upphandling även kan användas i ökad uträkning för att möta samhällsutmaningar och stimulera innovation, det är dock oerhört viktigt att den offentliga upphandlingen inte försvåras för mindre och växande företags genom omotiverat kravställande.

Digitalisering och ökade krav på resurseffektivitet är starka omvandlande krafter för industrin och Sverige måste vara med i täten av denna omvandling för att behålla och stärka vår konkurrenskraft. Genom samverkan mellan offentliga aktörer, näringsliv och akademi kan nya, innovativa lösningar som stärker konkurrenskraften skapas och bidra till en hållbar

utveckling och fler jobb. Ett tydliggörande av nationella prioriteringar är viktigt och bör baseras på samhällsekonomiska kalkyler.

Innovationskraften är en viktig drivkraft för samhällets utveckling. Genom innovationer tas nya idéer till vara vilket i förlängningen leder till nya och/eller växande företag, nya marknader och ökad tillväxt. Företagarna instämmer i vad utredningen skriver om att offentlig upphandling bör utformas så att nya innovativa lösningar inte utestängs eller missgynnas. Genom att satsa mer på förberedelsearbete och marknadsundersökning inför kommande upphandling torde man enligt Företagarnas mening kunna komma en god bit på vägen för att fånga upp den utveckling som sker inom varu- eller tjänsteområdet.

Innovationsvänlig upphandling kan redan idag ske inom ramen för gällande upphandlingslagstiftning. Funktions-/innovationsupphandling bör vara en primär väg att gå för att uppmuntra innovationer i offentlig upphandling (**4.5.8; 4.5.9**). I mångt och mycket handlar det om att från de upphandlande myndigheterna/enheterna sida vara beredda att prova alternativa lösningar för att uppnå identifierade behov. Genom att använda funktionsbeskrivningar i stället för detaljerade krav kan man stimulera nytänkande och innovationer. Användandet av funktionsupphandling är ganska begränsat i dagsläget, men erbjuder en potential för upphandlande myndigheter/enheter som vill inspirera till innovationer.

Kapitel 5 Kunskapsuppbyggnad, entreprenörskap och innovation.

Att den svenska skolan och svenska elevers resultat fallit i internationella kvalitetsgranskningar är ett faktum. Även kopplingarna och samverkan mellan näringslivet och den högre utbildningen kan förbättras, inte minst när det gäller FoU-satsningar och kommersialiseringen av innovationer. Kvaliteten i hela utbildningssystemet är grundläggande för ett verkningsfullt innovationspolitiskt ramverk, liksom för de svenska företagens kompetensförsörjning. Resursfördelningen till universitet- och högskolor, liksom incitamenten för innovation i detta sammanhang behöver ses över.

(5.6; 5.7; 5.8; 5.9) Företagarna tillstyrker förslagen som syftar till att utveckla och stärka lärosätenas forsknings- och utbildningsinsatser, samt ökad samverkan med näringslivet kring FoU och innovationer. Den konkurrensutsatta delen av basanslagen till universitet och högskolor bör öka. Kriterierna för medelstildelningen bör göras mer transparenta och även innefatta samverkan med näringslivet. Resurser till FoU bör i högre utsträckning fördelas efter kvalitetskriterier. Dagens incitamentsstrukturer för universitetens och högskolornas innovationsverksamhet är ofta diffusa. Industrieforskningsinstitutens roll som brygga mellan näringsliv och akademi bör också stärkas.

Staten bör i större utsträckning tillhandahålla infrastruktur (t.ex. register), information och statistik, så kallad öppen data, som därmed kan användas av privata aktörer för att skapa företag och innovationer, i stället för att myndigheten försöker bygga upp en egen verksamhet.

En övergripande och samordnad politik för innovation är viktig men bör inte fokusera på en viss företagsstock eller företagsstruktur. Statens roll är att skapa ett generellt gott företagsklimat. Det har allra störst betydelse för de små och växande företagen där jobben skapas.

En långsiktig intentionsframskrivning rörande de statliga forskningssatsningarna, liknade den som ges av det finanspolitiska ramverket (eller för infrastruktur), skapar förutsägbarhet vilket underlättar för företags och individers planering och lokalisering. Forsknings- och innovationspropositionerna bör därför kompletteras med en långsiktig

intensionsframskrivning rörande de statliga forskningssatsningarna (horisont på tio till tolv år). Detta skapar förutsägbarhet och förtroende vilket påverkar företags och individers planering och lokalisering.

Företagarna tillstyrker även förslaget **(5.6.2)** om tydligare ledarskap inom akademien, liksom förslagen **(5.6.3; 5.6.4)** om konsolidering av antalet forskningsfinansiärer och fortsatt rekrytering av internationellt ledande forskare. Även i dessa sammanhang bör samverkanskriterier övervägas. En förutsättning för att skapa ekonomisk nytta av forskning genom innovationer är att samverkan mellan universitets- och forskningsvärlden och näringslivet fungerar väl.

Utredningen konstaterar ”attityder till entreprenörskap och företagande grundläggs tidigt. För att engagera unga som saknar naturliga förebilder i sin närkrets är det viktigt att erbjuda satsningar för att öka intresset och kunskapen om entreprenörskap och företagande.”, Kap 5.2.2, sid 198. Företagarna instämmer i utredningens konstaterande och ser ett behov av tydligare skrivningar i grundskolans läroplan kring vikten av entreprenörskap, både ämnesspecifikt och ämnesövergripande. Forskning visar att utbildning i entreprenörskap har stora positiva effekter för elever som genomgår utbildningar i grundskola och gymnasieskola. Sannolikheten att starta företag är större, liksom sannolikheten att ha högre omsättning och fler anställda än personer som inte genomgått utbildning i entreprenörskap. Entreprenörskap bör därför ingå i bedömningsstrukturen för grundskolan. För gymnasiet del är det nödvändigt att kursen entreprenörskap blir en del av det programgemensamma innehållet på gymnasieprogrammen. Först då har alla elever reell möjlighet att träna sitt egna entreprenörskap.

En effektiv kompetensförsörjning är avgörande för att kunskap ska kunna leda till innovation och tillväxt i näringslivet. En fungerande matchning på arbetsmarknaden är därför en nyckelfaktor. En bättre matchning förutsätter därför en bredare grund av allmänna och högskoleförberedande kunskaper, ökad förståelse för näringslivets krav på god attityd och arbetslivsuppförande, samt möjligheten för individer långt ifrån arbetsmarknaden att skaffa sig lite yrkeserfarenhet. Sänkta kostnader för att anställa, speciellt utsatta grupper, ökad flexibilitet i anställningsform och mer allmän kompletterande utbildning behövs därför för både förbättra matchningen och för att öka arbetsmarknadsinträdet från de grupper som idag står långt ifrån arbetsmarknaden.

Företagarna vill även särskilt tillstyrka förslag **5.9.3** som syftar till att underlätta kompetensinvandring. Att svenska företag kan rekrytera medarbetare med den kompetens som verksamheten kräver är avgörande för företagets konkurrenskraft. När kompetensen inte finns inom landet väljer vissa företag att rekrytera från utlandet. Att detta kan ske med utgångspunkt i företagets kompetensbehov och på ett rättssäkert sätt ligger både i företagets och i arbetskraftsinvandringens intresse. Därför är det oerhört viktigt med en effektiv myndighetshandtering av arbetstillstånd genom snabbare handläggningstider och skäliga bedömningar som inte onödigt försvårar eller omöjliggör rekrytering av arbetskraft från tredje land.

Kapitel 6 Hur främja den entreprenöriella dynamiken?

Företagarna tillstyrker förslagen i kapitel 6 som syftar till att främja den entreprenöriella dynamiken. Förbättrad målstyrning och samverkan mellan offentliga aktörer är avgörande för ett effektivt främjande. Företagarna är därför positiva till en bättre samordning av offentliga främjandeinsatser och samordningen behöver stärkts nationellt men även regional, närmare företagen. Det är också viktigt att främjarinsatserna och olika stödformer är flexibla för företagen, de vet bäst själva vilken typ av stöd de behöver. Därför behöver

stödet också kunna omfatta andra än offentligfinansierade aktörer. Tillväxtverkets system med "affärsutvecklingscheckar" är ett exempel på en mer flexibel stödform för små och växande företag.

Företagarna stödjer den fortsatta processen med att stärka de offentliga finansieringsinsatserna i tidiga skeden, samt undvika branschmässiga eller geografiska begränsningar av stödet. Det är också viktigt att redovisa och utvärdera främjandeinsatserna på ett transparent sätt. En tydligare ansvarsfördelning mellan aktörerna och en övergripande samordning efterfrågas särskilt.

Företagarna ser ett betydande behov av samordningsansvar och tydliggörande av nationella prioriteringar **(6.8.1)**. Företagarna tillstyrker även förslaget **(6.8.2)** att stärka och utvidga Tillväxtanalys uppdrag för att förbättra möjligheterna till samhällsekonomiska kalkyler som underlag för uppföljning och målutvärdering av främjandeinsatser. Tillväxtanalys kan i detta avseende erbjuda stöd till andra aktörer i främjandesystemet. Det är viktigt att uppföljning efterfrågas tydligt i styrdokument som regleringsbrev till myndigheterna. Se även kommentarer om regelrådets mandat och behovet av konsekvensanalyser som omfattar samhällsekonomiska effekter.

Företagarna delar bedömningen att de företagsfrämjande stöden bör konsolideras till ett mer begränsat antal, men med ökad flexibilitet för användarna, d.v.s. företag i samtliga sektorer och storlekar. Detta gäller även dagens check-system. Avgörande för ett effektivt främjandesystem är dock en fortsatt och ökad flexibilitet ur användarnas synvinkel.

Företagarna tillstyrker förslaget **(6.8.3)** om att fortsätta arbetet med att utveckla verksamt.se. I synnerhet bör samverka med privata aktörer och organisationer utvecklas, eftersom det i dagsläget inte finns några privata aktörer representerade på verksamt.se.

Det är också oerhört viktigt att förenkla och underlätta mindre och medelstora företags deltagande i offentlig upphandling **(6.8.4)**. En del i detta arbete bör också vara att öka andelen offentlig upphandling som beskrivs i funktionstermer. Upphandlingsmyndigheten bör därför även ges i uppdrag att utveckla sina stödfunktioner och att se över och utöka möjligheterna till operativt stöd och riskdelning både för upphandlande myndigheter, kommuner och deltagande företag. En utmaning för framtiden är att drygt 40 procent av de företag som deltar i offentlig upphandling anser att det har blivit krångligare, medan endast sex procent anser att det har blivit enklare, enligt Företagarnas undersökningar. Omfattande och/eller irrelevant kravställande är därvid det främsta problemet. Därför är det viktigt att begränsa den samlade administrativa bördan förenad med offentlig upphandling, liksom andra begränsande krav, så som krav på kollektivavtalsanslutning. Viktigt med proportionalitet och användarfokus i upphandlingsprocesserna annars ökar riskerna för minskat antal anbud, försämrad konkurrens, minskad kostnadseffektivitet och sämre urval i offentlig upphandling.

Sedan början av 1990-talet produceras välfärdstjänster inom vård, skola och omsorg i ökande omfattning av privata företag genom entreprenad-upphandlingar eller genom olika typer av kundval. En tanke bakom detta är att företagets vinstintresse kan vara en stark drivkraft för att utveckla och effektivisera verksamheten. Detta är något som är bra för såväl det offentliga som enskilda brukare eftersom det på sikt kan leda till bättre verksamhet och/eller lägre kostnader för en given kvalitet. Inom välfärdstjänstesektorn måste ökad konkurrens ske parallellt med utvecklande av system för kvalitetssäkring. Regeringens syn på välfärdstjänstesektorn och de förslag som presenterats i Välfärdsutredningen (*Ordning och reda i välfärden SOU 2016:78*) motverkar både denna positiva utveckling och en fortsatt effektivisering och innovation inom den svenska välfärdssektorn. Regeringen bör därför omgående avfärda de förslag som välfärdsutredningen lämnat och istället fokusera på kvalitetsutveckling i verksamheterna och bejaka alla goda krafter som vill vara med och

utveckla den svenska välfärdssektorn. En sund utveckling inom välfärdssektorn bör hjälpas – inte stjälpas.

Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet, Del 2

Del 2 av utredningens betänkande innehåller en efterfrågad översyn av reglerna kring företagsrekonstruktion. Syftet är att förbättra förutsättningarna till en andra chans för de entreprenörer och företagare som trots stort personligt engagemang riskerar konkurs. Företagarna har länge pekat på det stora behovet av enklare och mindre stigmatiserande regler kring konkurs och rekonstruktion och tillstyrker utredningens förslag i dessa delar **(Del 2)**.

Att risktagande påverkas av ekonomiska incitament, till exempel genom skattereglernas utformning, är väl förankrat i ekonomisk teori. Lika välkänt är det att risktagande ibland leder till misslyckanden. Det behöver i sig inte vara ett problem. Surt förvärvade lärdomar kan vara en värdefull tillgång. Forskning visar tydligt att tidigare erfarenheter av eget företagande, inklusive eventuella misslyckanden, är en starkt bidragande faktor till senare företagsframgångar.

I Sverige leder misslyckanden alltför ofta till att individer slås ut både ekonomiskt och socialt. Bland kritikerna finns Världsbanken, som i en rapport 2014 har påpekat att det svenska insolvensförfarandet borde snabbas upp och att det är mer kostsamt än i jämförbara OECD-länder. Kunskapen om diverse ansvarsregler i samband med insolvens och konkurs är dessutom ofta mycket dåliga bland företagare. Möjligheterna att reorganisera och rekonstruera bolag som hamnat i tillfälliga ekonomiska svårigheter måste därför förbättras.

Övrigt

Statens roll är att skapa ett generellt gott företagsklimat, vilket skapar förutsättningar för fler jobb i mindre och växande företag. Den samlade närings- och finanspolitiken måste ta hänsyn till individens vilja att bli företagare samt underlätta konkurrenskraften för små och medelstora företag. Mindre och växande företag är ryggraden i svensk ekonomi och grunden för ekonomisk tillväxt och sysselsättning.

I takt med att globalisering och konkurrenstryck tilltar blir det allt viktigare att skapa goda förutsättningar i Sverige med ett företagsklimat som uppmuntrar entreprenörskap och innovationer. De långsiktiga förutsättningarna för att stimulera och uppmuntra till ett mer innovativt och kreativt svenskt näringsliv behöver därför ständigt ses över. De områden som kvarstår som särskilt angelägna reformområden, med stöd i forskning och där internationell kritik ofta framförs, är främst skattesystemets utformning, arbetsgivarkostnaderna och en relativt stelbent arbetsmarknadsreglering, samt regelförenklingsarbetet och företagens administrativa börda.

Företagarna

Patrik Nilsson

Chef politik, analys och opinion

Daniel Wiberg

Chefsekonom